

WET NATUURBESCHERMING

Aanvullend onderzoek vleermuizen - Heumen

Ref.: 1902609A00-R19-1069
25 november 2019

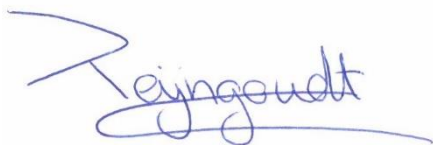
Ordito

Contactpersoon Dhr. C. van Kuijk
Adres Postbus 94
5126 ZH GILZE

RPS advies- en ingenieursbureau bv

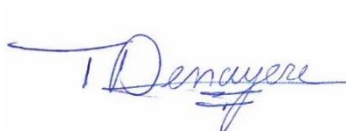
Auteur F. Reijngoudt
Projectleider T. Denayère
Gecontroleerd door S. Tummers
Projectreferentie 1902609A00-R19-1069
Versie Concept
Totaal aantal pagina's 12

Handtekening

Akkoord F. Reijngoudt
Adviseur Ecologie

Handtekening

Akkoord T. Denayère
Projectleider

Dit rapport is vertrouwelijk. Geen enkel deel van dit rapport mag aan derden openbaar worden gemaakt zonder schriftelijke toestemming van RPS advies- en ingenieursbureau bv of van de opdrachtgever. Alleen aan het originele complete rapport kunnen rechten worden ontleend. Dit rapport mag UITSLUITEND in zijn geheel worden gereproduceerd.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Onderzoeksvragen	4
1.3	Leeswijzer	4
2	PROJECTOMSCHRIJVING	5
2.1	Projectgebied	5
2.2	Ingreep	5
3	METHODE	6
3.1	Vleermuizenonderzoek.....	6
3.1.1	Opzet en uitvoering	6
3.1.2	Nadere analyse geluidsopnamen.....	7
3.1.3	Effectanalyse voorgenomen ingreep.....	7
3.1.4	Advies vervolgtraject	7
4	RESULTATEN VLEERMUISONDERZOEK	8
4.1	Resultaten	8
4.1.1	Gewone dwergvleermuis.....	8
4.1.2	Laatvlieger.....	9
4.1.3	Overige waarnemingen	9
4.2	Analyse effecten en consequenties t.a.v. Wnb	10
5	CONCLUSIE EN ADVIES.....	11
6	BRONNEN	12

BIJLAGEN

1. Resultaten kraamperiode
2. Resultaten paarperiode

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Ordito is voornemens het hoofdgebouw van het recreatiepark Heumense Bos te slopen en een bomenrij te kappen.

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet worden getoetst of er sprake is van strijdigheid met de Wet natuurbescherming. Voor het onderhavig project is daarom in april 2019 een quickscan uitgevoerd (Aeres Milieu B.V., 2019). Uit deze quickscan werd geconcludeerd dat nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk was. Bij het veldbezoek voor die quickscan zijn uitwerpselen van laatvlieger aangetroffen op de vliering van het hoofdgebouw. Ander beschermde natuurwaarden, dan vleermuizen, zijn niet in het geding.

1.2 Onderzoeksvragen

De bomenkap en de sloop van het gebouw kan gevolgen hebben voor de ter plaatse voorkomende beschermde vleermuissoorten. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

De onderzoeksvragen zijn als volgt:

- Welke beschermde vleermuissoorten zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden aanwezig?
- Welke voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen om negatieve effecten te voorkomen en daarmee overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen?
- Welke maatregelen moeten worden genomen om negatieve effecten te mitigeren of te compenseren?
- Is een ontheffing en/of vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de ligging van het projectgebied en de voorgenomen werkzaamheden en planning daarvan beschreven. In hoofdstuk 3 is de onderzoeksmethode beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het veldonderzoek en de effectanalyse. Tot slot zijn in hoofdstuk 5 de conclusie en het advies opgenomen.

2 PROJECTOMSCHRIJVING

2.1 Projectgebied

Het projectgebied is gelegen aan de Vosseneindseweg in Heumen, gemeente Heumen, provincie Gelderland (figuur 2.1). De Amersfoortcoördinaten zijn: 184-420.

Het projectgebied maakt onderdeel uit van het Recreatiepark Heumens Bos. Het betreft het hoofdgebouw van het recreatiepark en een bomenrij aan de westkant van het hoofdgebouw. De bomenrij bestaat uit zomereiken. Het terrein rondom het hoofdgebouw is bestraat. Het hoofdgebouw bestaat uit een receptie, washok, winkel, restaurant en snackbar. Ten oosten van het hoofdgebouw zijn parkeerplaatsen, terras met tafels en een zwembad. Ten zuiden van het hoofdgebouw staat een woonhuis.

Ten westen en zuiden van het projectgebied liggen weidepercelen. Ten noorden en oosten van het projectgebied ligt het terrein van het recreatiepark. Nog noordelijker ligt het Heumens Bos.

figuur 1: ligging projectgebied (rood omlijnd) (Bron: <https://www.pdok.nl/viewer/>).

2.2 Ingreep

In het agrarisch perceel (nu in gebruik als weiland) wordt een nieuw hoofdgebouw met parkeergelegenheid gerealiseerd. De bomenrij bestaande uit zomereik tussen het agrarisch perceel en het huidige recreatiepark wordt deels gekapt (ca. 80 m). De bomen ten noorden van het huidige hoofdgebouw blijven staan. Het huidige hoofdgebouw wordt gesloopt.

Zie bijlage 3 voor de quickscanrapportage met de ontwerptekeningen.

3 METHODE

3.1 Vleermuizenonderzoek

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is nader onderzoek gedaan naar het voorkomen van vleermuizen en de functie van het projectgebied.

De inventarisatie is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017. Dit protocol is het resultaat van een evaluatie van het Vleermuisprotocol 2013 door deskundigen van Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. In de laatste versie van het protocol zijn de meest recente ecologische inzichten verwerkt. Werken volgens dit protocol geeft een grote mate van zekerheid dat het onderzoek van voldoende kwaliteit is om een eventuele ontheffingsaanvraag te onderbouwen.

Deze manier van onderzoeken betreft een steekproef gebaseerd op momentopnames. Daarom kan niet uitgesloten worden dat soorten en/of functies niet waargenomen zijn tijdens de inventarisaties of soorten op een ander tijdstip wel aanwezig zijn in en rondom het projectgebied. Deze manier van onderzoek doen is aanvaardbaar in termen van de Wet natuurbescherming, omdat de methode en inspanning voldoende invulling geven aan de zorgplicht (artikel 1.11). De initiatiefnemer heeft gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3.1.1 Opzet en uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd tijdens het kraam- en paarseizoen van vleermuizen. Het projectgebied is in vijf ronden onderzocht door een vleermuisdeskundige (zie tabel 3.1).

Op grond van ligging en aard van het projectgebied is het noodzakelijk onderzoek te doen in de volgende perioden:

- Kraamperiode: 15 mei – juli: vaststellen aanwezigheid kraam- en zomerverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied.
- Paarperiode: augustus – september: vaststellen paarverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied.

Gedurende zowel de kraamperiode als de paarperiode zijn de locaties door één persoon geïnventariseerd op vleermuizen met behulp van een batdetector (type: Pettersson D240x) en opnameapparaat (type: Tascam DR-05X).

Het projectgebied is gedurende de kraamperiode tweemaal 's avonds en eenmaal 's ochtends geïnventariseerd. Tussen deze bezoeken wordt een tussenperiode van 10 – 30 dagen gehanteerd. Tijdens de paarperiode is het projectgebied tweemaal 's avonds, ruim na zonsondergang, geïnventariseerd. Tussen deze bezoeken wordt een tussenperiode van 10 – 20 dagen gehanteerd. Met deze onderzoeksinspanning kan een voldoende duidelijk beeld worden verkregen van het gehele gebouw, zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde als de bomenrij.

De onderzoekrondes zijn alleen uitgevoerd wanneer het weer daartoe voldoende geschikt is (voldoende hoge temperatuur, geen neerslag en/of harde wind). Alle waarnemingen zijn direct in een smartphone met GPS in het veld opgeslagen. Op grond van zwermende vleermuizen rond middernacht in de zomer en paarverblijfplaatsen in het najaar is een inschatting gemaakt of winterverblijfplaatsen aanwezig zijn.

tabel 3.1: onderzoekrondes ten aanzien van vleermuizen

Datum	Tijdstip	Onderzochte functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden
27-05-2019	21:40-00:15	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	F. Reijngoudt	14 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
2-7-2019	22:03-00:38	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	F. Reijngoudt	16 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
6-7-2019	02:25-05:25	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	F. Reijngoudt	13 °C, bewolkt, droog, 1 Bft
21-8-2019	21:30-00:00	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats	F. Reijngoudt	16 °C, gedeeltelijk bewolkt, droog, 1 Bft
12-9-2019	20:30-23:00	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats	F. Reijngoudt	16 °C, bewolkt, droog, 1 Bft

3.1.2 Nadere analyse geluidsopnamen

Indien een soort niet met zekerheid in het veld kon worden bepaald, zijn geluidsopnamen gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Tascam DR-05X).

Vervolgens zijn de opgenomen geluiden in Batsound geanalyseerd, aan de hand van de criteria uit de literatuur. Door zichtwaarnemingen kan het gedrag en daarmee de functie van het gebied mede worden vastgesteld.

3.1.3 Effectanalyse voorgenomen ingreep

Zodra bekend geworden is welke vleermuissoorten in het projectgebied aanwezig zijn en welke functie(s) het projectgebied heeft voor vleermuizen, is een analyse gemaakt van de te verwachten effecten door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden. Het betreft hier een beschrijving van verwachte tijdelijke negatieve effecten en/of negatieve effecten op de langere termijn als gevolg van de werkzaamheden. De effecten worden beoordeeld op het niveau van exemplaren.

3.1.4 Advies vervolgtraject

Ten slotte wordt een conclusie en advies gegeven voor het vervolgtraject. Wanneer de ingreep leidt tot negatieve effecten met overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming als gevolg, dienen aanvullende stappen te worden genomen. Waarbij zo mogelijk een ontheffingsaanvraag moet worden voorbereid en ingediend.

4 RESULTATEN VLEERMUISONDERZOEK

4.1 Resultaten

Gedurende het onderzoek zijn binnen het projectgebied twee soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis.
- Laatzvlieger.

In tabel 4.1 zijn per soort de waarnemingen en functies weergegeven. In bijlage 1 en 2 zijn de verspreidingskaarten opgenomen. Alle vleermuizen, die tijdens het onderzoek rondom het gebouw en de bommenrij zijn waargenomen, zijn genoteerd. Hierdoor kan het zijn dat één vleermuis meerdere keren genoteerd is als deze voor een langere tijd is blijven foerageren. Elke waarneming is weergegeven in de overzichtskaart.

In onderstaande tabel en toelichting is gespecificeerd hoeveel vleermuizen daadwerkelijk tegelijkertijd zijn waargenomen in het projectgebied en naar verwachting rondvliegen.

Bij enkele opnames van geluiden kon de soort dwergvleermuis niet vastgesteld worden (gewone dwergvleermuis of ruige dwergvleermuis) deze is in de overzichtskaarten opgenomen als dwerg spec.

tabel 4.1: overzicht aangetroffen soorten en functies. Per soort zijn de aangetroffen functies en het aantal individuen (ind.) per functie weergegeven.

Soort	Winterverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Zomerverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Foerageergebied	Essentiële foerageergebied	Vliegroute	Essentiële vliegroute
Gewone dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja, 5 ind.	Nee	Ja, 3 ind.	Nee
Laatzvlieger	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja, 2 ind.	Nee	Nee	Nee

4.1.1 Gewone dwergvleermuis

Verblijfplaats

Tijdens de kraamperiode en paarperiode zijn geen verblijfplaatsen binnen de begrenzing van het projectgebied waargenomen.

Ten zuiden van het projectgebied is tijdens de kraamperiode een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen in het woonhuis. In de paarperiode vloog hier ook een gewone dwergvleermuis rond. Mogelijk is de zomerverblijfplaats ook in gebruik als paarverblijfplaats en winterverblijfplaats.

Langs de bommenrij ten noorden van het projectgebied is kort sociaal geluid gehoord van een gewone dwergvleermuis in de kraamperiode. Gezien het geluid maar van korte duur was, is vermoedelijk in de omgeving een verblijfplaats aanwezig, maar niet in de bommenrij.

Foerageergebied

Tijdens het onderzoek in de kraamperiode zijn circa vijf gewone dwergvleermuizen in en direct rondom het projectgebied aanwezig. Deze foerageerden voornamelijk rondom het woonhuis en nabij de receptie, snackbar en de bomenrij ten noorden van het hoofdgebouw. In de paarperiode zijn vier gewone dwergvleermuizen rondvliegend waargenomen, met name ten oosten van het hoofdgebouw.

Gezien de lage aantallen foeragerende en gewone dwergvleermuizen langs het projectgebied, is uitgesloten dat het projectgebied een functie vervuld als essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen.

Vliegroute

In het projectgebied is een enkele keer een vliegroute van gewone dwergvleermuis waargenomen, in zuidelijke richting. Tijdens de kraamperiode zijn de vleermuizen vliegend langs de bomenrij waargenomen en in de paarperiode vliegend langs de oostkant van het projectgebied.

Gezien de lage aantallen overvliegende gewone dwergvleermuizen binnen de begrenzing van het projectgebied, is uitgesloten dat het projectgebied een functie vervuld als essentiële vliegroute voor gewone dwergvleermuis.

4.1.2 Laatvlieger

Verblijfplaats

In de kraamperiode zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen vastgesteld. In de paarperiode zijn geen paarverblijfplaatsen of mogelijke winterverblijfplaatsen vastgesteld.

Tijdens de uitgevoerde quickscan zijn uitwerpselen van vermoedelijk laatvlieger waargenomen. Dergelijke uitwerpselen zijn tijdens het vleermuizenonderzoek niet meer waargenomen.

Foerageergebied

Tijdens de paarperiode zijn twee foeragerende laatvliegers kort waargenomen aan de oost- en westkant van het projectgebied, binnen het projectgebied. In de kraamperiode zijn geen laatvliegers aangetroffen.

Gezien de lage aantallen foeragerende laatvliegers langs het projectgebied, is uitgesloten dat het projectgebied een functie vervuld als essentieel foerageergebied voor laatvlieger.

Vliegroute

Tijdens het vleermuizenonderzoek zijn geen vliegroutes van laatvlieger vastgesteld.

4.1.3 Overige waarnemingen

Tijdens het veldbezoek in de kraamperiode is eenmalig een jonge wezel waargenomen nabij de parkeerplaats ten oosten van het projectgebied, buiten de begrenzing van het projectgebied. Vanwege de aanwezige begroeiing op het terrein van het recreatiepark is geschikt leefgebied voor wezel aanwezig. Tijdens de overige veldbezoeken zijn geen wezels meer waargenomen in en rondom het projectgebied.

4.2 Analyse effecten en consequenties ten aanzien van Wet natuurbescherming

Vleermuizen

In het projectgebied zijn enkele individuen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger foeragerend en/of overvliegend waargenomen. Voor deze soorten heeft het projectgebied geen essentiële functie als foera-geergebied of vliegroute.

De vastgestelde zomerverblijfplaats en mogelijke paar- en winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis ligt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden (circa 30 m afstand). Gezien aan het woonhuis geen werkzaamheden worden verricht en de afstand tot het projectgebied, zijn geen negatieve effecten aan de orde.

Wanneer bij de uitvoering van de werkzaamheden gebruik wordt gemaakt van bouwverlichting, kan wel verstoring plaatsvinden van de aanwezige foeragerende en overvliegende vleermuizen. Daarom dient in de periode april t/m november tussen zonsondergang en zonsopkomst geen gebruik te worden gemaakt van breed uitstralende bouwverlichting. Hiermee wordt verstoring van foeragerende en overvliegende vleermuizen geheel voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor vleermuizen dan niet noodzakelijk.

Wezel

Wezels kunnen tijdelijke negatieve effecten ondervinden door de uitvoering van de werkzaamheden. In de directe omgeving van het projectgebied blijft voldoende (alternatief) leefgebied voor wezel beschikbaar. Negatieve effecten op wezel zijn niet aan de orde.

5 CONCLUSIE EN ADVIES

Ten behoeve van de sloop van het hoofdgebouw en bomenkap is een vleermuisonderzoek uitgevoerd aan de Vosseneindseweg in Heumen.

Gedurende het onderzoek zijn binnen het projectgebied twee soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis.
- Laatvlieger.

Uit het vleermuisenonderzoek kan het volgende geconcludeerd worden:

- Het projectgebied heeft geen functie als vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen.
- Het projectgebied heeft geen functie als essentieel foerageergebied voor vleermuizen, wel als foerageergebied voor enkele exemplaren van gewone dwergvleermuis en laatvlieger.
- Het projectgebied heeft geen functie als essentiële vliegroute voor vleermuizen, wel als vliegroute voor enkele exemplaren van gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Wanneer in de periode van april t/m november tussen zonsondergang en zonsopkomst geen gebruik wordt gemaakt van breed uitstralende bouwverlichting is geen verstoring van aanwezige vleermuizen aan de orde.

Het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen en wezel (waargenomen buiten de begrenzing van het projectgebied) is in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk.

6 BRONNEN

Geraadpleegde literatuur:

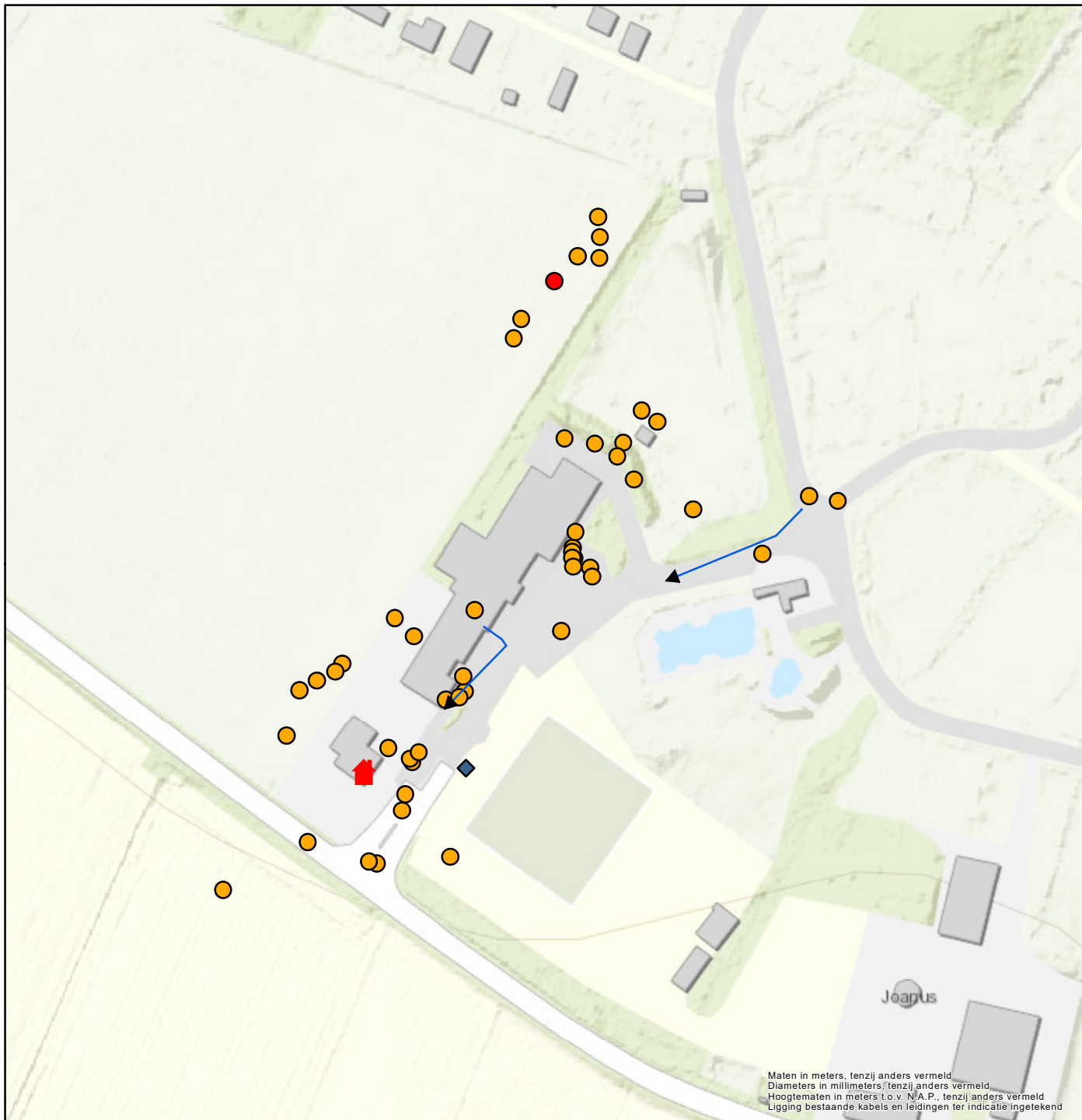
- Barataud M. 2015. – *Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour*. Biotope, Mèze; Muséum national d'Histoire naturelle, Paris (Inventaires et biodiversité series), 352 p.
- Dietz, C. & Kiefer, A. (2017). *Veldgids Vleermuizen van Europa*. Zeist: KNNV Uitgeverij.
- Russ, J. (2012). *British Bat Calls: A Guide to Species Identification*. Exeter: Pelagic Publishing.
- J.P.M. Hovens & C. de Koning (2019). *Quickscan natuurwetgeving: Recreatiepark Heumens Bos te Heumen*. Aeres Milieu B.V. Projectnummer: AM19138.

Internetpagina's:

- www.vleermuis.net
- ndff-ecogrid.nl

Bijlage

1. Resultaten kraamperiode

Regionale ligging schaal 1:1.500

Legenda

Soort, Functie

- Gewone dwergvleermuis, Foerageren
- Gewone dwergvleermuis, Sociaal geluid
- ➡ Gewone dwergvleermuis, Sociaal geluid en verblijfplaats
- ➡ Gewone dwergvleermuis, Overvliegend
- ◆ Wezel

0 25 50 m

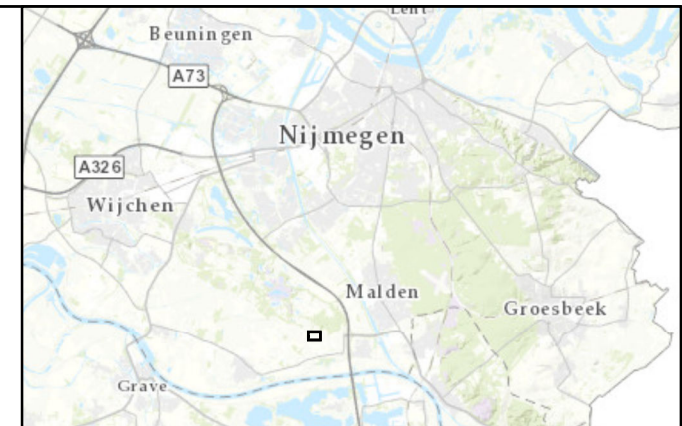
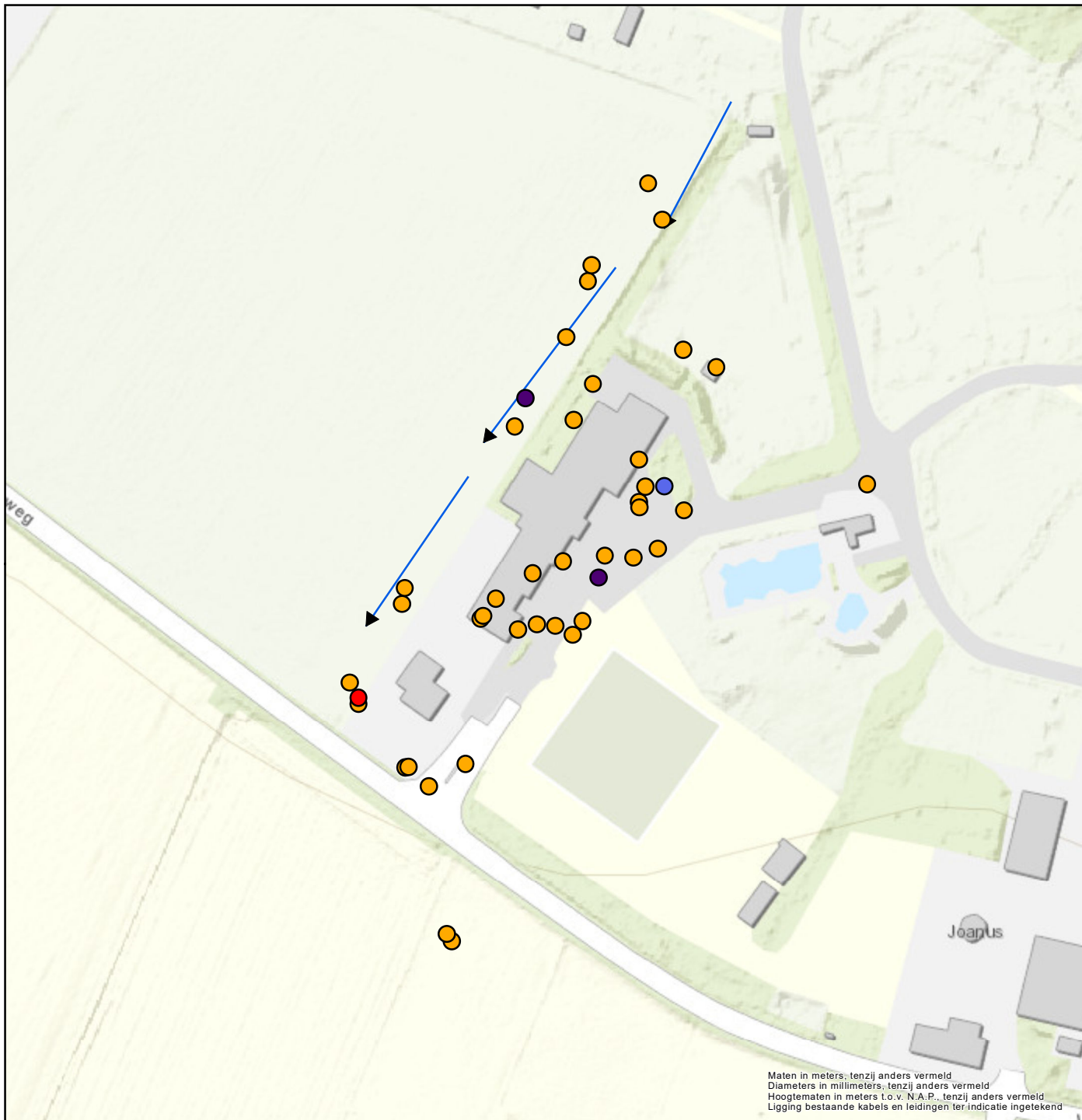
Project: Vleermuisonderzoek Heumen	
Opdrachtgever: Ordito	
Omschrijving: Resultaten kraamperiode	
Projectnummer: 1902609A00	Formaat: A4
Projectleider: L. Meeuwissen	Schaal: 1:1.500
Auteur: F. Reijngoudt	Status: Definitief
Fase: Bestek	Datum: 10-10-2019
Logo opdrachtgever: ORDITO	Blad: 1 van 1
	Nummer: 1902609A00
	Wijz:

rps MAKING COMPLEX EASY
Landschap en natuur
Prins Mauritsstraat 17, 4141 JC Leerdam
Postbus 75, 4140 AB Leerdam
T +31 88 - 99 04 800
W www.rps.nl

Maten in meters, tenzij anders vermeld.
Diameters in millimeters, tenzij anders vermeld.
Hoogtematen in meters t.o.v. N.A.P., tenzij anders vermeld.
Ligging bestaande kabels en leidingen ter indicatie ingetekend

Bijlage

2. Resultaten paarperiode

Regionale ligging schaal 1:1.500

Legenda

Soort, Functie

- Dwerg spec., Foerageren
- Gewone dwergvleermuis, Foerageren
- Gewone dwergvleermuis, Sociaal geluid
- Laatvlieger, Foerageren
- ➡ Gewone dwergvleermuis, Overvliegen

0 25 50 m

Project: Vleermuisonderzoek Heumen	
Opdrachtgever: Ordito	
Omschrijving: Resulaten paarperiode	
Projectnummer: 1902609A00	Formaat: A4
Projectleider: L. Meeuwissen	Schaal: 1:1.500
Auteur: F. Reijngoudt	Status: Definitief
Fase: Bestek	Datum: 10-10-2019
Logo opdrachtgever: ORDITO	Blad: 1 van 1
	Numer: 1902609A00
	Wijz:

rps MAKING COMPLEX EASY
Landschap en natuur
Prins Mauritsstraat 17, 4141 JC Leerdam
Postbus 75, 4140 AB Leerdam
T +31 88 - 99 04 800
W www.rps.nl

Maten in meters, tenzij anders vermeld
Diameters in millimeters, tenzij anders vermeld
Hoogtematen in meters t.o.v. N.A.P., tenzij anders vermeld
Ligging bestaande kabels en leidingen ter indicatie ingetekend

Bijlage

3. Quickscanrapportage

RAPPORT

Quickscan natuurwetgeving Recreatiepark Heumens Bos te Heumen

Opdrachtgever

Ordito
Postbus 94
5126 ZH GILZE

Projectnummer

Aeres Milieu projectnummer AM19138

Status rapport

Definitief

Contactgegevens

Aeres Milieu B.V.
Noordhoven 4
6040 KA ROERMOND
(t) 0475 – 320 000
e-mail: info@aeres-milieu.nl
www.aeres-milieu.nl

Autorisatie

Opsteller rapport:	paraaf	datum
ir. J.P.M. Hovens		11 april 2019
ir. C. de Koning (Faunaconsult)		
Kwaliteitscontrole:	paraaf	datum
ing. G. Reuver		11 april 2019

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel en status van dit document	3
1.3 Leeswijzer.....	4
2. WET- EN REGELGEVING	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden	5
2.3 Natuurnetwerk Nederland.....	5
2.4 Beschermde planten en dieren.....	6
3. WERKWIJZE	7
3.1 Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden	7
3.2 Werkwijze quickscan	8
4. AANWEZIGE BESCHERMDE NATUURWAARDEN	9
4.1 Beschrijving plangebied.....	9
4.2 Natura 2000-gebieden.....	9
4.3 Gelders Natuurnetwerk.....	10
4.4 Overige beschermde gebieden	11
4.5 Beschermde planten en dieren.....	11
5. MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE NATUURWAARDEN	16
5.1 Natura 2000	16
5.2 Gelders Natuurnetwerk.....	16
5.3 Beschermde planten en dieren.....	16
6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	18
6.1 Natura 2000	18
6.2 Gelders Natuurnetwerk.....	18
LITERATUUR	20
BIJLAGE 1. Toelichting per beschermingsregime	21

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van Ordito heeft Aeres Milieu in samenwerking met Faunaconsult een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd op en naast Recreatiepark Heumens Bos te Heumen (Provincie Gelderland), zie figuur 1.1. Hier wordt het bestaande hoofdgebouw afgebroken en worden op het aangrenzende (nu nog agrarisch perceel) een nieuw hoofdgebouw en parkeerplaatsen gerealiseerd.

Figuur 1.1. Het plangebied (rood omlijnd).

De voorgenomen ontwikkeling heeft aanleiding gegeven voor deze quickscan natuurwetgeving. Hierin is nagegaan welke effecten de ingreep heeft op lokaal voorkomende beschermde flora en fauna. Daarnaast is nagegaan welke invloed de ingreep heeft op beschermde Natura 2000-gebieden en overige beschermde natuurgebieden.

1.2 Doel en status van dit document

Het risico bestaat dat het plangebied deel uitmaakt van leefgebieden van diverse beschermde soorten. Dit document geeft inzicht in de mogelijke knelpunten in het kader van natuurwetgeving en -beleid en mogelijke effecten als gevolg van het project.

Het doel van dit document is om vast te stellen of de natuurwetgeving de geplande ontwikkeling in de weg staat. De ingreep kan een negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden (plant- en diersoorten en bijbehorende leefgebieden) en beschermde gebieden. Dit document geeft aan of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om te voldoen aan de minimale onderzoekinspanning vanuit de Wet natuurbescherming (Wnb) en het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast worden mitigerende (verzachtende) maatregelen aangegeven om significant negatieve effecten op voorhand te voorkomen en daarmee te voldoen aan de natuurwetgeving.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van de relevante wet- en regelgeving. Hoofdstuk 3 beschrijft de geplande werkzaamheden en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven. Hoofdstuk 5 beschrijft de effecten van de voorgenomen ingreep op Natura 2000- gebieden, de in en nabij het plangebied aanwezige natuurwaarden, evenals de mogelijke overtredingen op de Wnb. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies en aanbevelingen weer.

2. WET- EN REGELGEVING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven op de juridische bescherming van de Nederlandse natuur. De Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 is ingegaan, vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Natuurbeschermingswet 1998 zorgde voor de bescherming van (natuur)gebieden en de Flora- en faunawet regelde de bescherming van alle in het wild levende planten- en diersoorten, dus ook buiten de beschermde gebieden. Bij werkzaamheden met betrekking tot ruimtelijke ingrepen, moest worden nagegaan of deze negatieve gevolgen zouden kunnen hebben voor beschermde soorten en/of beschermde gebieden. Bij kap van bomen moest worden bepaald of de Boswet van toepassing was (de Boswet regelde het behoud van bosopstanden of compensatie ervan). De basis van de nieuwe wetgeving blijft in grote lijnen gelijk, al verandert er wel een aantal zaken.

2.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Wat betreft gebiedsbescherming, vervalt de bescherming van de Beschermde natuurmonumenten. Deze vallen echter vrijwel altijd (op enkele kleine gebieden na) binnen Natura 2000 of het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) en houden dus indirect wel bescherming, zij het niet in dezelfde mate. De provincies hebben daarnaast de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Zij kunnen in een later stadium door de Minister worden toegevoegd aan Natura 2000-gebieden.

Verder verandert er voor Natura-2000 gebieden weinig. De bescherming van deze gebieden is namelijk gebaseerd op internationale verplichtingen en die zijn niet veranderd.

Per Natura 2000-gebied zijn (instandhoudings)doelen (voor soorten en vegetatietypen) opgesteld. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelen, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken. Het bevoegd gezag kan schadelijke activiteiten beperken en eisen dat een vergunning op de Wnb wordt aangevraagd. Regulier beheer en bestaand gebruik zijn opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

Wetlands worden beschermd door het internationale Ramsar-verdrag. Het zijn ook Natura 2000-gebieden en daardoor beschermd door de Wnb.

Toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wnb wat betreft Natura 2000-gebieden is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het NNN is gebaseerd op provinciale regelgeving, die met ingang van de Wnb niet is veranderd. In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de begrenzing en ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. In het Natuurpact hebben de provincies met het rijk afgesproken om tot 2027 80.000 hectare natuur in te richten. Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

De provincies hebben – zoals ook al in paragraaf 2.2 aangegeven - de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Veel provincies hebben de Nationale Landschappen (sinds 2011 geen onderdeel meer van nationaal beleid) in hun provinciale beleid opgenomen.

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan het provinciale beleid is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.4 Beschermde planten en dieren

De lijsten met beschermde soorten zijn veranderd. Er zijn soorten die voorheen beschermd waren en onder de Wnb niet meer en andersom. Zo zijn een aantal soorten orchideeën, de kleine modderkruiper en rode bosmieren sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd. De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven (zie bijlage 1 voor een toelichting op verboden handelingen, afwijkingsmogelijkheden en criteria voor ontheffing/vrijstelling per beschermingsregime):

- Vogels

alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb). Verder nemen de meeste provincies de onder de Flora- en faunawet benoemde vogelsoorten waarvan het nest jaarrond werd beschermd over. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken.

- Internationaal beschermde soorten

alle dieren en planten, genoemd in de bijlagen bij de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 3.2 van de Wnb);

- Overige beschermde soorten

soorten genoemd in de bijlage bij de Wnb, die niet onder de reikwijdte van paragraaf 3.2 vallen (paragraaf 3.3 van de Wnb). Hieronder vallen onder meer de 'algemene' soorten die onder de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen waren vrijgesteld. Vrijwel al deze soorten zijn door alle provincies eveneens voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld (een uitzondering geldt bijvoorbeeld voor de mol, die onder de Wnb niet meer is beschermd).

De beschermde status van soorten kan echter per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (Gedeputeerde Staten van Gelderland, 2016). Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

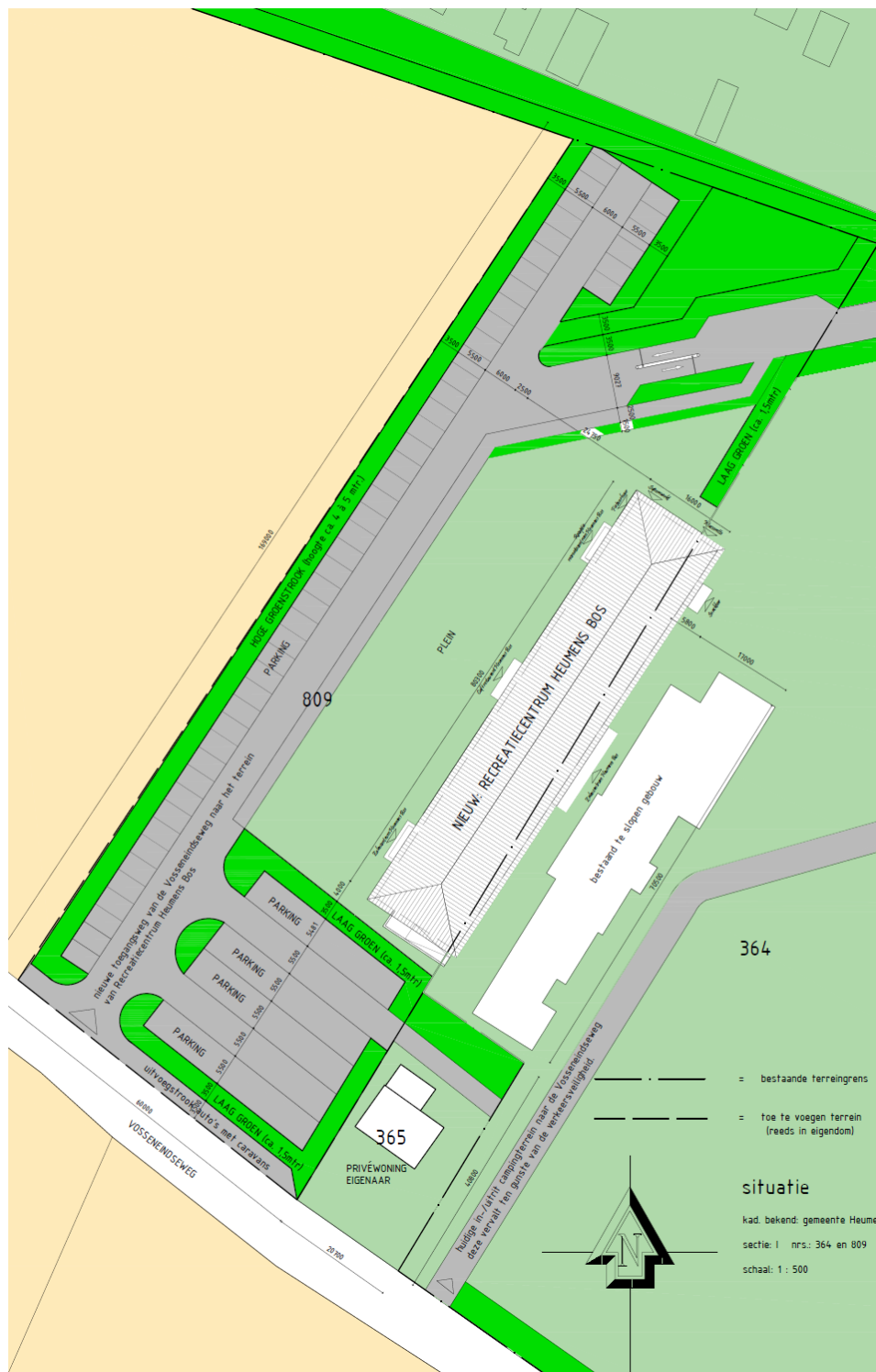
Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wnb worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling (artikel 1.11 Wnb) als vangnet. Op grond van deze bepaling moeten schadelijke handelingen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in beginsel achterwege worden gelaten, dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wnb wat betreft flora en fauna is opgenomen in hoofdstuk 5.

3. WERKWIJZE

3.1 Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden

In het agrarisch perceel (nu in gebruik als weiland) wordt een nieuw hoofdgebouw met parkeergelegenheid gerealiseerd. De rij bomen tussen het agrarisch perceel en het huidige recreatiepark wordt deels gekapt. Het huidige hoofdgebouw wordt gesloopt. (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1. Schets van de voorgestane situatie.

3.2 Werkwijze quickscan

Deze quickscan natuurwetgeving is uitgevoerd door middel van een veldbezoek en een literatuurstudie. Op 26 maart 2019 heeft Faunaconsult het plangebied en de omgeving ervan bezocht voor een habitatgeschiktheidsonderzoek. Hierbij werd beoordeeld voor welke plant- en diersoorten het plangebied een geschikte habitat biedt. Beschermde planten werden geïnventariseerd. Waarnemingen van soorten in het plangebied zijn genoteerd. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, hollen en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Het te slopengebouw werd van binnen en buiten met behulp van een ladder, boomcamera en zaklamp geïnspecteerd.

Het bureauonderzoek is gebaseerd op vrij verkrijgbare verspreidingsbronnen en waarnemingen van soorten:

- Synbiosys alterra (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase).
- RAVON (www.ravon.nl). Verspreidingsgegevens van amfibieën, reptielen en vissen.
- FLORON (www.floron.nl)
- SOVON (www.sovon.nl)
- Zoogdierversamenleving (www.zoogdierversamenleving.nl)
- NDFF Verspreidingsatlas (www.verspreidingsatlas.nl)

4. AANWEZIGE BESCHERMDE NATUURWAARDEN

4.1 Beschrijving plangebied

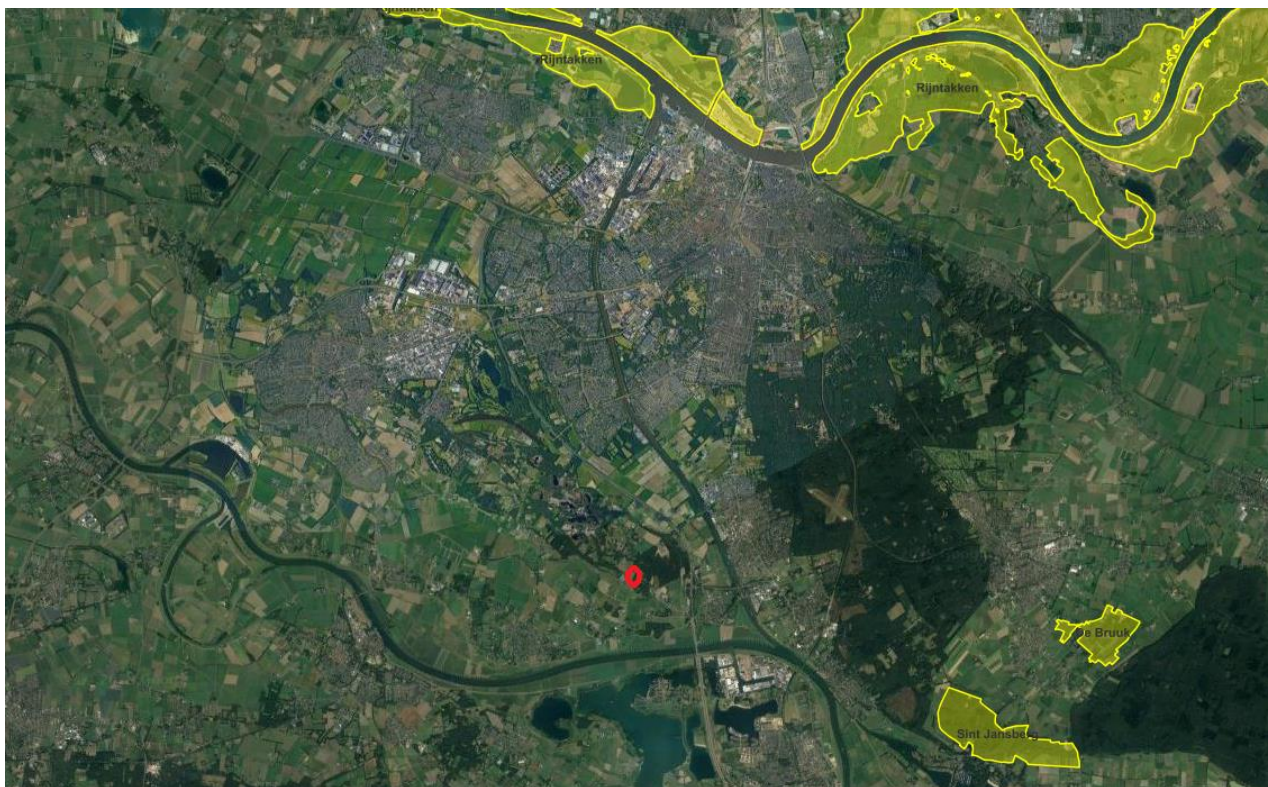
Het plangebied (zie figuren 1.1 en 4.1) ligt in het buitengebied, op en direct ten oosten van Recreatiepark Heumens Bos. Het bestaat uit het huidige hoofdgebouw (zie grote foto voorzijde), het ernaast gelegen weiland (zie rechtsonder voorzijde) en de daartussen aanwezige rij zomereiken (zie foto linksboven voorzijde). In het plangebied groeien algemene kruiden als reigersbek, stinkende gouwe, paardenbloem, speerdistel, duizendblad, paarse dovenetel, herderstasje, zachte ooievaarsbek, smalle weegbree.

Figuur 4.1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd. Bron: Bing Maps).

4.2 Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebied 'Sint Jansberg' is het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, op een afstand van 6,8 kilometer ten oosten van het plangebied. Natura 2000-gebied 'De Bruuk' ligt op een afstand van 9,0 kilometer ten oosten van het plangebied (zie figuur 4.2). Overige Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied, evenals Wetlands (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (geel weergegeven). Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/.

4.3 Gelders Natuurnetwerk

Op circa 240 meter ten noordoosten van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Dit bestaat uit een bos dat deel uitmaakt van deelgebied Rivierduinengordel Overasselt – Bergharen (zie figuur 4.3). De weilanden ten zuidwesten van het plangebied (aan de overzijde van de Vosseneindseweg zijn aangewezen als groene ontwikkelingszone.

Figuur 4.3. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het GNN (donkergroen gekleurd) en de groene ontwikkelingszone (lichtgroen gekleurd). Bron: website Provincie Gelderland (<http:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=92d4c54aed8147ae8aa704c312f719bc>).

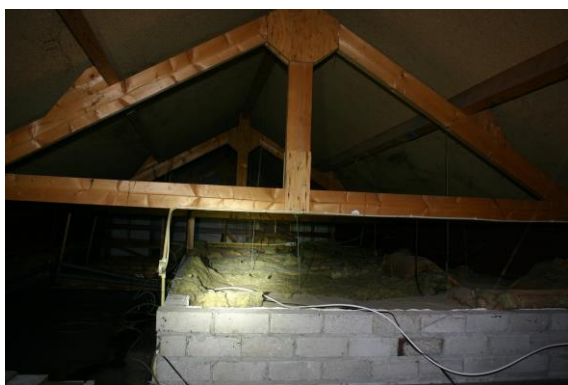
4.4 Overige beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Nationaal Landschap, wetland of overig beschermd natuurgebied.

4.5 Beschermde planten en dieren

De vliering van het huidige hoofdgebouw (zie figuur 4.5.1) wordt (vrijwel) nooit gebruikt en het is er erg donker. Onder een van de draagbalken van het dak werden tijdens het veldbezoek enkele tientallen vleermuisuitwerpselen aangetroffen (zie figuur 4.5.2). Te oordelen naar de grootte en vorm van de uitwerpselen, de afwezigheid van afgebeten vlindervleugels (typisch voor grootoren) en de aard van de locatie (onder en draagbalk) moet het hier om een verblijf van de laatvlieger gaan. Omdat er zowel kleinere als grotere uitwerpselen aanwezig zijn, betreft het hier mogelijk een kraamverblijf. Daarnaast wordt de locatie mogelijk als zomer- en als winterverblijf gebruikt (laatvliegers vluchten doorgaans voor de mens, het feit dat de dieren niet aanwezig waren tijdens het bezoek zegt dus niet zo veel). Omdat het gebouw meerdere openingen bevat waar vleermuizen door naar binnen kunnen (zie figuur 4.5.3), is het daarnaast mogelijk dat ook andere vleermuissoorten een verblijfplaats in het gebouw hebben. Het voorkomen van massa-winterverblijven is wegens de afwezigheid van grote spleetvormige ruimten, echter niet te verwachten (Korsten et al., 2016). Verder is het mogelijk dat de, naast het hoofdgebouw aanwezige, rij zomereiken fungeert als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. Van zomereiken is bekend dat ze veel soorten insecten aantrekken (Moraal, 2011), hetgeen gunstig is voor vleermuizen. Vaste vliegroutes en belangrijke foerageergebieden van vleermuizen worden onder de Wet natuurbescherming als vaste voortplantings- of rustplaatsen gezien; de gewone grootoorvleermuis is daarom in tabel 4.1 opgenomen.

Dassenburchten zijn afwezig, maar in het plangebied werden tijdens het veldbezoek enkele tientallen dassenmestputjes (zie figuur 4.5.3) aangetroffen op korte afstand van elkaar; hier is duidelijk sprake van een latrine. Daarnaast is er in het weiland een aantal duidelijke dassenwissels aanwezig (zie figuur 4.5.4) en zijn er dassenharen in het prikkeldraad rond het recreatiepark aanwezig. Figuur 4.5.5 geeft de waarnemingen met betrekking tot dassen weer. Overige algemene zoogdieren zoals de veldmuis kunnen eveneens in het plangebied voorkomen.

Figuur 4.5.1. De vliering op het hoofdgebouw.

Figuur 4.5.2. Enkele van de aangetroffen laatvliegeruitwerpselen.

Figuur 4.5.3. Een van de aangetroffen dassenlatrines.

Figuur 4.5.4. Dassenwissel in het plangebied.

Figuur 4.5.4. Bijzondere waarnemingen in het plangebied (rood omlijnd).

Gele lijn = dassenwissel;

Blauwe polygoon = dassenlatrine;

Gele cirkel = dassenhaar in laag hangend prikkeldraad;

Rode ster = uitwerpselen laatvlieger.

Om een beter beeld te krijgen van de functie van het plangebied en haar omgeving voor de das, is bij de Gemeente Heumen nagevraagd waar de haar bekende dassenburchten aanwezig zijn (tijdens het veldbezoek door Faunaconsult werd in een straal van 200 meter rond het plangebied gezocht naar dassenburchten en deze bleken afwezig). Hieruit blijkt dat het plangebied min of meer halverwege de burchten ligt; dit verklaart de aanwezigheid van de dassenlatrines: deze dienen om de grens tussen twee of drie dassenterritoria te markeren. Figuur 4.5.5 geeft de locatie van de bekende dassenburchten rondom het plangebied.

Figuur 4.5.5. Ligging van het plangebied (rood en met rood kruis) ten opzichte van dassenburchten (rode stippen). Pers. med. Marcel Kamps; toezichthouder buitengebied Gemeente Heumen).

Tijdens het veldbezoek werden geen jaarrond beschermde vogelnesten of overige strenger beschermde vogelnesten waargenomen; deze zijn zeker afwezig. Waarschijnlijk broeden er in het broedseizoen wel algemeen voorkomende vogels zoals de merel in de opgaande vegetaties in het plangebied.

In het plangebied zijn alleen algemene, niet beschermde planten waargenomen (zie ook paragraaf 4.1). Wateren die als voortplantingswater voor amfibieën kunnen dienen, zijn afwezig. Wel is het mogelijk dat meerdere algemene amfibieënsoorten de begroeide delen van het plangebied als landhabitat gebruiken. Reptielen zijn afwezig en andere soorten, die beschermd zijn onder de Wnb, zijn niet te verwachten in het plangebied. Tabel 4.5 geeft de beschermde soorten weer die (mogelijk) een vaste voortplantings- of rustplaats in het plangebied hebben.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	Vogels met jaarrond beschermd nest	Internationaal beschermde soorten	Overige beschermde soorten
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)			X
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)			X
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)			X
Haas (<i>Lepus europeus</i>)			X
Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)			X
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)			X
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)			X
Das (<i>Meles meles</i>)			X
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)		X	
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)		X	
Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)		X	
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)		X	

Tabel 4.5. (Potentieel) in het gebied voorkomende beschermde soorten. Het beschermingsregime van de soorten in de Wnb is eveneens weergegeven.

5. MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE NATUURWAARDEN

5.1 *Natura 2000*

Door de voorgenomen werkzaamheden kan verstoring door geluid en beweging optreden. Deze effecten zijn zeer lokaal; bovendien liggen de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden 'Sint Jansberg' en 'De Bruuk' op een afstand van respectievelijk 6,8 en 9,0 kilometer van het plangebied. Hierdoor verwachten wij van de voorgenomen werkzaamheden geen effect op bovengenoemde Natura 2000-gebieden.

De hierboven genoemde Natura 2000-gebieden zijn opgenomen in de zogenaamde PAS (Programma Aanpak Stikstof), omdat er tenminste één stikstofgevoelig habitatype in voorkomt, dat te maken heeft met overbelasting door stikstof. De bouw en het gebruik van het nieuwe hoofdgebouw zal leiden tot wat stikstofuitstoot. Er komt namelijk stikstof vrij bij de verbranding van verbrandingsmotoren van (werk)verkeer. Er zal echter geen aansluiting op het gas komen. Vanwege de afstand tussen de Natura 2000-gebieden en het plangebied en vanwege de kleinschaligheid van de ingreep verwachten wij echter geen effect op bovengenoemde Natura 2000-gebieden.

5.2 *Gelders Natuurnetwerk*

Het plangebied ligt op circa 240 meter afstand van het dichtstbijzijnde onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Hierdoor verwachten we geen directe effecten op de natuurwaarden in dit gebied.

5.3 *Beschermde planten en dieren*

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen onderstaande effecten op beschermde flora en fauna optreden:

- Bij de werkzaamheden kunnen vaste voortplantings- of rustplaatsen van algemene beschermde zoogdieren en amfibieën worden aangetast. Individuen kunnen hierbij worden verwond of gedood.
- Als de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen broedende vogels worden verstoord (hun jongen kunnen hierdoor te lang worden achtergelaten en eieren kunnen te lang niet worden bebroed) of vernietigd.
- De rij zomereiken fungeert mogelijk als vaste vliegroute en belangrijk foerageergebied van vleermuizen. Het kappen van een deel van deze bomen kan daarom een belangrijke verstoring voor vleermuizen opleveren.
- Het huidige hoofdgebouw bevat een zomer en/of kraamverblijf van de laatvlieger en mogelijk ook van andere vleermuizen. Om de effecten van de sloop te kunnen beoordelen dient te worden onderzocht welke verblijfplaatsen er aanwezig zijn.
- Het weiland wordt hoogstwaarschijnlijk door dassen gebruikt als foerageergebied. Omdat er rondom het plangebied veel weilanden aanwezig zijn, is het niet waarschijnlijk dat de omvorming tot parkeerterrein en nieuw hoofdgebouw een belangrijk verlies van foerageergebied voor de dassen betekent. Er zijn immers voldoende alternatieven aanwezig.
- In het weiland bevinden zich twee dassenlatrines en meerdere dassenwissels. Uit de aanwezigheid van de latrines is af te leiden dat dassen van verschillende families hier komen om de territoriumgrens te markeren. De wissels verbinden dus verschillende dassenfamilies met elkaar en dienen waarschijnlijk ook voor dassen om de weilanden aan de zuidwestzijde van de Vosseneindseweg te bereiken (weilanden vormen een belangrijk foerageergebied voor dassen). Het verlies van deze migratieroute zou er toe kunnen leiden dat dassen van verschillende families elkaar minder makkelijk kunnen opzoeken en dat dassen hun foerageergebied minder makkelijk kunnen bereiken.

In tabel 5.3 zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wnb weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt uitgelegd hoe deze overtredingen kunnen worden voorkomen.

Soort	Beschermingsregime Wnb	Art. 3.1 lid 1	Art. 3.1 lid 2	Art. 3.5 lid 1	Art. 3.5 lid 2	Art. 3.5 lid 3	Art. 3.5 lid 4	Art. 3.10 lid 1
Algemene in opgaande vegetaties broedende vogels	Vogels	X	X					
Vleermuizen	Internationaal beschermde soorten				X		X	
Dassen	Overige soorten							X
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Overige soorten							X

Tabel 5.3. Mogelijke overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Wnb. Zie bijlage 1 voor een verklaring van de beschermingscategorieën en een overzicht van alle verbodsbepalingen.

Artikel 3.1 (m.b.t. Vogels)

- lid 1: het opzettelijk doden en vangen van vogels
- lid 2: het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten

Artikel 3.5 (m.b.t. Internationaal beschermde soorten):

- lid 1: het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten
- lid 2: het opzettelijk verstoren van habitatsoorten
- lid 3: het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten
- lid 4: het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten

Artikel 3.10 lid 1 (m.b.t. A-soorten): het is verboden

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
 - (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen; en
- De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb).

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 *Natura 2000*

Omdat de plannen waarschijnlijk geen effect op de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden zullen hebben, is er geen vergunning nodig op grond van de Wnb.

6.2 *Gelders Natuurnetwerk*

Omdat er geen negatieve effecten op het GNN zijn te verwachten, zijn er op dit punt geen bezwaren vanuit het provinciale natuurbeleid.

6.3 *Beschermde planten en dieren*

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën

In het plangebied komen mogelijk zoogdieren en amfibieën voor, die onder de Wnb zijn beschermd. Het gaat om algemeen voorkomende soorten (zogenaamde A-soorten), waarvoor in de Provincie Gelderland een algemene vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud. Dit houdt in dat deze soorten verstoord mogen worden, zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Wel geldt altijd de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb); deze houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten altijd zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Om aan de algemene zorgplicht te voldoen, moeten dieren die tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, zo snel mogelijk naar een aangrenzende locatie buiten het plangebied worden verplaatst.

Vleermuizen

De rij zomereiken naast het huidige hoofdgebouw fungeert mogelijk als vaste vliegroute en belangrijk foerageergebied van vleermuizen. Daarnaast is er in het te slopen hoofdgebouw een verblijf van de laatvlieger en mogelijk ook van andere vleermuissoorten aanwezig. Vleermuizen, hun vaste vliegroutes, belangrijke foerageergebieden en verblijven zijn onder de Wet natuurbescherming beschermd (internationaal beschermde soorten). Voor het vernietigen van deze zaken is een ontheffing op de Wnb nodig.

De functie van het hoofdgebouw en de rij zomereiken dient conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging, 2017) te worden onderzocht. Volgens het vleermuisprotocol zijn daartoe 4 onderzoeksronden (met telkens 2 personen) nodig:

- 2 rondes (2 avonden) onderzoek met batdetectors in de kraamtijd (periode 15 mei – 15 juli, waarbij er minimaal 30 dagen zit tussen de twee bezoeken);
- 2 rondes (1 avond en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de paartijd (15 augustus – 1 oktober, waarbij er minimaal 20 dagen zit tussen de twee bezoeken).

De functionaliteit van de aanwezige vleermuisverblijven dient te worden gewaarborgd. Dit houdt in dat er op aangepaste wijze wordt gesloopt (zodat er geen vleermuizen worden gedood) en dat er nieuwe vleermuisverblijven gecreëerd moeten worden. Vleermuizen hebben de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig zijn (BIJ12, 2017a). Door al in april 2019 een viertal vleermuisverblijven te realiseren, wordt vertraging van de benodigde ontheffing op de Wet natuurbescherming (in verband met de gewenningsperiode) voorkomen. In overleg met de eigenaar van het recreatiepark is daarom besloten om in april 2019 een viertal vleermuisverblijven te realiseren in de woning aan de Vosseneindseweg 46 (zie figuur 6.3). Deze woning bevindt zich op minder dan 20 meter afstand van het te slopen hoofdgebouw en de woning heeft geen open stootvoegen of andere openingen waar vleermuizen door naar binnen kunnen.

Figuur 6.3. De woning waarin de vleermuisverblijven zullen worden gerealiseerd. Een geschikte locatie om de open stootvoegen te maken is met een rode pijl weergegeven (op enige afstand van ramen).

Het in het hoofdgebouw aangetroffen laatvliegerverblijf bevindt zich ook ongeveer dezelfde hoogte (net boven de 1^e etage) als waar de 4 nieuwe vleermuisverblijven worden gerealiseerd. In figuur 6.1 is aangegeven op welke wijze de open stootvoegen zullen worden gerealiseerd:

- De open stootvoegen dienen minstens 2 cm breed te zijn;
- Ze dienen op minstens 2,4 meter hoogte te worden gerealiseerd;
- Aan elke zijde van het huis worden twee open stootvoegen naast elkaar gerealiseerd.

Daarnaast dienen er in het nieuw te bouwen hoofdgebouw eveneens 4 soortgelijke vleermuisverblijven worden gerealiseerd. Hiertoe worden er op 4 locaties op circa 4 meter hoogte open stootvoegen gemaakt. Deze open stootvoegen zijn minstens 2 cm breed, waarbij er in de achterliggende spouw een stuk geplastificeerd volièregaas van 2 bij 1 meter wordt geplaatst (waaraan de vleermuizen kunnen hangen).

Dassen

Het weiland in het plangebied heeft een belangrijke functie als verbindingszone voor de das. Daarnaast fungeert het als onderdeel van een groter dassenfoerageergebied. Omdat de das in Gelderland voor ruimtelijke ontwikkelingen niet is vrijgesteld, is er ten aanzien van deze soort een ontheffing op de Wnb nodig. Verder dient de lange wissel voor de dassen als verbindingszone te worden gehandhaafd. Daartoe dient de zone rond de van zuidwest-noordoost lopende lange dassenwissel te worden ingericht als dassenzone (lage dekking biedende inheemse doornrijke en bes-dragende struiken van minimaal 20 meter breed).

Vogels

In de bomen en opgaande vegetatie komen in het broedseizoen mogelijk beschermde vogelnesten voor. Het gaat om vogels waarvan het nest niet jaarrond wordt beschermd en waarvoor geen omgevingscheck nodig is. Doden en vernielen van broedvogels/eieren/jongen moet worden voorkomen door de bouwwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren (buiten de periode 15 maart – 15 juli). Door naleving van deze mitigerende maatregel worden ten aanzien van vogels geen overtredingen van de Wnb begaan.

LITERATUUR

- Gedeputeerde staten van Gelderland. 2016. Beleidsregels procedure besluitvorming Wet natuurbescherming Gelderland.
- Korsten, E., H. Bouman en D. Tuitert. 2016. (Massa-)winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen: discussiestuk Vleermuisprotocol 2017.
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Ministerie van Economische zaken. 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3.
- Moraal, L.G. 2011. Insecten op inheemse en uitheemse boomsoorten. Arbor Vitae, 2(21), 36 – 39.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

BIJLAGE 1. Toelichting per beschermingsregime

Vogels

Verbodsbepalingen en afwijkingsmogelijkheden

Het beschermingsregime voor vogels is neergelegd in de artikelen 3.1 tot en met 3.4 van de Wnb. Deze bepalingen gelden voor alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van de artikelen 3.1 en 3.2 gelden voor deze vogels de volgende verboden:

- het opzettelijk doden en vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2 Wnb)
- het rapen en houden van eieren (artikel 3.1 lid 3 Wnb)
- het opzettelijk storen van vogels indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.1 lid 4 en 5 Wnb)
- het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 1 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, houden en vervoeren van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 6 Wnb)
- het, voor zover bij of krachtens de Wnb toegestaan, vangen of doden van vogels met – kort gezegd – verboden middelen en het achtervolgen met behulp van in de Vogelrichtlijn genoemde vervoermiddelen overeenkomstig de in de Vogelrichtlijn omschreven wijze (artikel 3.4 lid 1 Wnb).

Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde schadelijke handelingen verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming kan worden verleend door middel van een ontheffing of vrijstelling.

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde staten ('GS') kunnen van vrijwel alle hierboven omschreven verboden ontheffing verlenen. Provinciale staten ('PS') kunnen daarnaast bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden. Voor een paar specifieke verboden is de minister van Economische Zaken (de 'minister') het bevoegd gezag, namelijk de verboden die zien op de verkoop en het vervoer van vogels. Indien een afwijking van een verbodsbepaling wordt toegestaan, moet daarbij in ieder geval worden bepaald op welke soort de afwijking betrekking heeft, welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan en welke voorwaarden gelden ter beperking van de risico's en met betrekking tot het tijdstip en de plaats van de handeling. Daarnaast moet voor de verlening van een ontheffing of vrijstelling aan een aantal cumulatieve criteria zijn voldaan. Dit betekent dat er:

- geen andere bevredigende oplossing mag bestaan,
- de maatregelen niet mogen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en
- de ontheffing nodig is in verband met één van de volgende zes gronden:
 - het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten of voor de daarmee samenhangende teelt; of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Internationaal beschermde soorten

Deze soorten worden in de praktijk vaak aangeduid als de 'strikt beschermde soorten', omdat voor deze soorten alleen onder strikte voorwaarden ontheffing van een verbodsbepaling kan worden verkregen. Bekende voorbeelden van habitatsoorten zijn de drijvende waterweegbree, de rugstreeppad en de zandhagedis.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste verboden uit de Wnb zijn:

- het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk verstoren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 2 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 3 Wnb)
- het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 4 Wnb)
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen en vernielen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 5 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, onder zich hebben of vervoeren van habitatsoorten (artikel 3.6 lid 2 Wnb).

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde Staten kunnen van deze verboden ontheffing verlenen en Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (artikel 3.8 lid 2 en 3.9 lid 2 Wnb). Er is een aantal (cumulatieve) criteria (opgesomd in artikel 3.8 lid 5 Wnb) om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen; deze worden slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Overige beschermde soorten

Dit aanvullende beschermingsregime vloeit niet voort uit Europese wet- of regelgeving en beschermt alleen de in het wild levende diersoorten die worden genoemd in onderdeel A van de bijlage bij de Wnb. Voorbeelden zijn de hermelijn en de wezel ('A-soorten'). Daarnaast worden vaatplanten beschermd van de soorten die worden genoemd in onderdeel B in de bijlage bij de Wnb, zoals de akkerboterbloem en de muurbloem ('B-soorten'). Uit de wetsgeschiedenis is gebleken dat het nodig is om deze soorten bij wet aan te wijzen, omdat zij niet voldoende worden beschermd door enkel de zorgplicht. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd. Op de bijlagen zijn dan ook bijvoorbeeld de Rode Lijst-soorten aangewezen.

Verboden handelingen

Het is verboden op grond van artikel 3.10 lid 1 Wnb:

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen en
- (c) B-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb). Voor deze overige soorten gelden dus minder verboden dan voor de strikt beschermde soorten. Zo is bijvoorbeeld het (opzettelijk) verstoren van soorten niet verboden.

Ruimere afwijkingsmogelijkheden

Voor de overige soorten gelden bovendien ruimere afwijkingsmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten. Artikel 3.8 Wnb (dat de afwijkingsmogelijkheden voor Habitatsoorten bepaalt) is grotendeels van overeenkomstige toepassing op de overige soorten. Dit betekent dat een ontheffing of vrijstelling slechts wordt verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herinstructie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Anders dan voor Habitatsoorten, kan voor de overige soorten ook ontheffing of vrijstelling worden verleend als dit noodzakelijk is (artikel 3.8 lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- ten behoeve van het algemeen belang.

Overzicht verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen